

Kázání při rozloučení se Svát'ou Karáskem

Ž 73,26: Ač mé tělo i mé srdce chřadne, Bůh bude navěky skála mého srdce a můj podíl.

Srdce jsme měli, dovedlo milovat, odešlo od nás pryč, šlo asi k Bu spát... – tahle Svát'ova písnička mi zněla v hlavě poslední týdn, kdy jsme se potkávali. Svát'ovi ubývalo sil, potřeboval oporu, asistenci. Ale v očích zůstávala jiskra, v prstech cigáro – a především – zájem o lidi. Vypτάval se na kdekoho, věděl přesně, o kom je řeč, i když na něj přišla úplně mimochodem. Měl totiž ty lidi uložené v srdci. Nejen na harddisku svého mozku, ale v srdci. V místě, kde se tvoří vztahy solidarity, kde se zadělává na přijetí a otevřenost, kde lze pěstovat nepředsudčný zájem.

Srdce to není jenom pumpa či oběhové čerpadlo, to je sjednocující jádro lidské bytosti, hlubinná centrála, kde se sbíhá několik různých faktorů: duše, tělo, cit, svědomí, vůle charakter, rozum, to zděděné i nově nabyté, to vše se spolu pojí v srdci člověka, vyjádřil to v jednom svém kázání.

A Svát'a měl srdce velké. Nejen, že muselo utáhnout vagóny vykouřených cigaret. Ale bylo tam místo pro lidi z nej-různějších okruhů a vrstev: pro máničky z undergroundu, pro lidi z hospody, z kriminálu, z církve (a nejen pro nadšené sympatizanty, ale i pro ty, kdo ho nálepkovali tradičními církevními předsudky), pro lidi tvořící a zápasící o smysl svého žití i docela obyčejné, nenápadné. A když se mu svěřili, čím se trápí, z čeho se radují, své pochybnosti i očekávání, to srdce to evidovalo a třeba i po letech se k tomu dokázal vrátit. Proto také jeho smrt spoustu lidí zasáhla docela osobně – protože je osobně nosil ve svém srdci.

Lou Reed na desce věnované Andy Warholovi zpívá - „*it's a Czechoslovakian custom, open house.*“ Ale otevřená domácnost, to v Československu Svát'ových let žádný obecně rozšířený mrav nebyl. Zejména ne v době, kdy Svát'a s ženou Stáňou zakládali rodinu. K tak otevřené domácnosti, jako byla ta jejich, bylo potřeba právě toho srdce, jemuž neporoučejí ani předsudky, ani dobově podmíněné obavy a předpostrašenosti. Teprve potom je v člověku i kolem něj místo pro druhé. Díky tomu právě v době normalizace, v době houstnoucí ustrašenosti, stupňující se nesolidarity a uzavřenosti jen do rodinných ulit vytvořili otevřenou domácnost, která se mnohým stala opakovaným útočištěm a někdy i dlouhodobějším zázemím – na Housce, ale i v domečku v Košířích, na švýcarských farách. A místa dost bylo i v domácnosti, kterou vytvořili s Pavlou. Třeba i tak, že tam vedle Klárky našla domov i Markétka.

V Čechách i ve Švýcarsku sloužil v reformované církvi – a reformovaná dogmatika hodně zdůrazňuje, že srdce člověka je zlé a převrácené. Svát'a ovšem přechuoval prostředí, kde se nacházel – a dogmatismus mu byl vzdálen jako máloco

(dle spolehlivě doloženého svědectví považoval za zákonitvív i zbytečně stát na prázdné křižovatce na červenou). A tak, když **evangelium** v dobách hlubokého bolševického dusna **potkal jako poselství osvobodivé alternativy** – tohle držel – tohle žil a předával: Nemusí se pořád dokola omílat, jak jsme zkažení (o čemž nás *viny, kterých se denně člověk dopouští*, ujišťují tak jako tak) – ale spíš vyřizovat, co s námi a naším srdcem dělá **předivná moc, jež osvobozuje** – ze zoufalství nad sebou samým – od prospě-

chářské sebezahleděnosti (jež ani církvi není cizí) – i z pavoučích sítí líčených režimem, který jde vždycky i po tvém srdci. Moc, jež dá nakonec sílu i k tomu *Say No to the Devil, Say no.*

Žalmistovo vyznání *Ač tělo i srdce mé hyne, skála srdce mého, a díl můj Bůh jest na věky* patří do žalmu, plného nářků. Srdce totiž hyne nejen, když se pumpě nedostává kyslíku, ale taky když vidí, jak beztrešně prochází arogance těch, kdo se klanějí šelmě moci – pošlapávání práv lidí potřebných, hrátky s nejnižšími pudy, provozované *sraby, co si hrajou na krále.*

Proto se Svát'ovo srdce zaradovalo, když viděl, že se tomu někdo dokáže postavit. *To byla power!*, komentoval radostně kázání kolegy Pepíka Bartoška, zacílené na českou xenofobii. A s podobnou úlevou podepsal petici za poskytnutí útočiště syrským sirotkům. I v tomhle měl jasno. „Dej pokoj!“ dokázal napomenout kamaráda rozvíjejícího na večírku roztodivné konspiračky.

Ve Svát'ovi nám totiž Hospodin nadělil svědka, který byl doma ve světě biblických „praslov“ – jako je třeba srdce – ale místo toho, aby citoval konkordanci či archeologické nálezy, dokázal ta stará biblická slova rozeznít, aby rezonovala v realitách našich poměrů a oslovovala a přetvářela naše srdce. V normalizačním bezčasi – navzdor církvi zalezlé do ulity konformity, navzdor ztrátě souhlasu z jeho písní vyzářovala síla kristovské svobody i závaznost biblické pravdivosti. *Je lepší na skále život svůj mít, pamatuj ... Do šutru vyrytý srdce rukou tvou – nejde smejt vodou mejdlvou* – rozezněl třeba i tu žalmistovu výpověď.

Ale před srdcem do sebe zahleděným dokázal varovat zrovna tak po převratu. *Na tu děsnou šelmu moc, na tu vždycky pozor dej*, varoval hned po převratu. A když zve „*sundej ze srdce petlici, chce jíst i s ženou hřišnici,*“ a vzápětí poněkud zklamaně dodá „*ty košem mu dalas, dál civíš na Dallas,*“ – odrážejí se tu někdy poněkud idealizovaná 90. léta.

Ten, který nás přichází osvobodit, který *má v ruce tašku, v tý tašce flašku* a chce s námi slavit večeri – netouží po srdci svatouška. „*Kdybys nebyl vůl, neměl bych tě rád,*“ vystihuje to písnička, kterou jsme slyšeli. Touží však po srdci otevřeném, neodmítajícím, ochotném přijímat infuze naděje lásky a víry, když pumpě docházejí síly nebo začne haprovat. A když pak ta lidská pumpa dokoná úplně, neznamená to, že všechno přišlo vniveč. Srdce, které čerpalo z Krista, z příběhů Hospodinova vysvobození a odpuštění – smí vyznat a doufat ... *dokonává, hyne tělo mé a srdce mé – (ale) skála srdce mého- a podíl můj – je Bůh – až na věky.*

Za řekou času zemi zřím, to bude (teprve) Havaj, havaj, plnost útěchy a nápravy pro rozbolavělá, vyčerpaná lidská srdce – zdroj radosti, která nevysychá – pramen útěchy, který nás podrží tváří v tvář každé ztrátě.

Když nám Hospodin dal Svát'u, nemusíme a nemáme lkát nad tím, že umřel. Ale ta svoboda jeho otevřeného srdce nás zavazuje k odpovědnosti. Co s tím teď uděláme? Jak s těmi vagony písní, básní, kázání, žitého svědectví, co táhlo Svát'ovo srdce – jak s tím naložíme teď my? ...

Ty jdi, a miluj to nedokonalé, uzavřel to za nás a pro nás Svát'a.

Amen